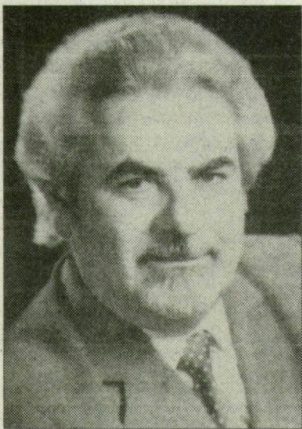

A felzaklatás értelme az elsimítás

Vántus Istvánra emlékezve

A zeneszerző fátuma utolérte Vántus Istvánt. Ahogy Vaszy Viktort vezényles közben érte a halál a szegedi Kisszínházban, úgy ért véget Vántus István élete Debrecenben, az idei kórustalálkozó, a közönségsiker hevében, művének bemutatása után.

1975-ben: „Vántus énekcentrikus operát írt, s ami különösen figyelemreméltó korunkban: visszahelyezte jogaiba az emberi hangot. Az énekhang hordozza a cselekményt, az énekszólalm fejezi ki a legkülönbözőbb lelkiállapotokat (...) Egyéni, senkiéhez sem hasonlítható hangját egy sajátos ötletnek köszönheti: az ötfokúságot végtelen sorként úgy alkalmazza, ahogy azt előtte még senki nem használta.”

1967-ben és 1975-ben Szeged Város Alkotói Díjával tüntették ki, 1976-ban pedig megkapta az Erkel-díjat.

Amit a zenéről vallott, azt nyújtja zenéje.

„Meggyőződése, hogy igazuk volt a régieknek: van 'szférák zenéje', s valóban 'isten ajándék' a muzsika. Mert egy kozmikus erejű zúgás vesz körül bennünket, amelynek hullámaira nem csak az énekesmadarak képesek ráhangolódni, hanem az ember is. Ez a 'zúgás', ez a potenciális zene a mozgatórugója a legkifinomultabb hallású európai zeneszerzők műveinek éppen úgy, mint a klasszikus keleti zenének, vagy a különböző korok, földrészek népzeneinek. Ha a zeneszerző megérzi és

megérti ezt a különös akusztikai rendet, s munkája során követi ennek törvényeit, zenéje tisztán szóló, megtisztító lesz, gyógyítani fog.”

Vántus István soha nem a kínálókönyv könnyebb megoldásokat használta ki.

A zenének, ahogy egy 1978-as interjújában mondta, alapvető feladata a valóság tükrözése – mást nem is tehet. „S mivel az élet jelenségei gyakran riasztók, a zene sem andalíthat el. De tudatosítanunk kell, hogy egyoldalú a kép, ha csak a felzaklató mozzanatok szerepelnek benne, ha sokkolni akar, s megnyugvást nem hoz a zene, hiszen a bennünk munkáló feloldódási igény is része a valóságnak. A felzaklatás értelme az elsimítás – ez minden katarzis alaptörvénye, katarzis nélkül pedig csak ideig-óráig él meg a művészet.”

Amit mondott, s a zene, amelyen szólt, rajtunk még segíthet.

Vántus Istvánt – végakarata szerint – ma helyezik örök nyugalomra Nyárbogárdon, a család sírhelyén.

Katona Judit

Adalék életrajzomhoz

És tartozunk a sarki fűszeresnek:
hitelbe adott cukrot, paprikát.
Még friss a seb, hol egykor megsebzettek,
és árnyainkon sötét árny fut át.

Átvészeltünk vérhast, éhséget, tébét,
sok pulizskától puffadt a hasunk,
pléhbögréink még horpadtan zörögnek
s egy kis jószágért egymásba marunk,

és tartozunk a cipőtalpalásért,
gyöngykönnyét fűzi anyánk éjszaka:
Petőfi-verset olvas, míg elalszunk,
mert vézna sorsunk vacog egymaga.

Holt apánkat tízkörmű düh kaparja,
mit örököltünk sorsunk és nevének,
és tartozunk a sarki fűszeresnek
s az ifjúsággal tartoznak nekünk.

E vers közreadásával köszöntjük születésnapján a szegedi költőnt.

Fődíjas a Gözerő

Szegedi együttes, a Gözerő nyerte el a fődíjat a tizenharmadik Kaláka folkfesztiválon, Diósgyőrben. A nemzetközi mezőnyben – a hazaiak mellett amerikai, brit, svéd, francia együttesek is felléptek –, 60 csapatból választott legjobbnak az éppen az ötödik születésnapját ünneplő Gözerő:

Bajnóczi Sándor (fuvola, szaxofon), Bakró Csuti Antal (dobok, cimbalom), Látó Ferenc (hegedű), Lázár Erika (ének), Metél Sándor (szólo-gitár), Portörő János (baszuszusgitár, bőgő), Szurdi Zsolt (hegedű, koboz) és a hangtechnikus: Kocsis Körte Vilmos.

Svéd egyházzenesz Szegeden

A svéd egyházzenei élet jeles egyénisége vendégeskedik Csongrád megyében a hét második felében. Lars Angerdal – az Uppsalai Dóm zeneigazgatója, a Svéd Orgonaművészek Szövetségének alelnöke – két éve karnagyként látogatott először Szegedre. Most orgonaművészként tért vissza, és két koncertet ad megyénkben. Csütörtökön este 8 órakor Szegeden a Dómban a „Pro Organo” sorozat keretében, szombaton este 7-kor Csongrádon a Nagyboldogasszony templomban játszik. A program a megszokott szerzők – Bach, Messaen – művei mellett különlegességeket is kínál, nevezetesen svéd barokk és kortárs szerzők (Zellbel, Roman, Wiklander, Akerlund) darabjait.

Rétyi fúvósok vendégszereplése

A Szeged városi MÁV fúvószenekar meghívására, viszontlátogatás keretében városunkban szerepel a Háromszék megyei (Románia) Réty község zenekara, Kelemen Antal karnagy vezetésével. Az ötven tagú együttes csütörtökön este érkezik Szegedre, majd szombaton délután 17–18 óra között a Széchenyi téren közös fellépéssel mutatkoznak be a dr. Mucsi Géza karnagy vezette MÁV-fúvósokkal.

Művésztelep Csongrádon

Két testvérváros, Szeged és Darmstadt támogatásával nemzetközi alkotótelep nyílik ma Csongrádon, a Körös-toroki művészkolónián. A nemzetközi programra Darmstadtból, Witerstadtból, Rosdorfól, Eubasburgból, Niddatalból, Berlinből, Krakkóból, Temesvárról, Csongrádról és Szegedről érkeznek művészek. A július végéig tartó közös munkához két kiállítás kapcsolódik: július 17-én Csongrádon, a városi galériában dr. Ványai Éva, Szeged alpolgármestere nyitja meg a művésztelepen résztvevők kollektív kiállítását, majd július 30-ától augusztus 26-áig a szegedi Kálvária Galériában láthatják az érdeklődők az alkotótelepen készült műveket. Az anyag később a darmstadti közönség elé kerül.

Új film

Farkangyal, avagy: a nőbe bújt férfi

Milyen lehet egy férfinak, aki idáig csak játékszerként kezelte a nőket, és egyszercsak átváltozik nővé, természetesen Isten utasítására. A végén azt mondja, hogy mind a két szerep tetszik neki, de ezt nagyon nehéz elhinni. Nem azért, mintha bármelyik változat túl sok jót ígérne. Szóval a film velejét adja, hogy egy belül férfi, kívül nő túsarkú cipőkben megpróbál az ex-fiúbarát oldalán eleget tenni Isten

kérésének. A kérés az, hogy találjon egyetlen nőt, aki őt szereti, de ám a szívéből, nem csak úgy. Különben a pokolra kerül. Persze, megjegyzendő, az se lehet egy rossz hely, ott is van sok ismerős.

Az amerikai filmek listáján nem ez az egyetlen olyan alkotás, amikor a test és a lélek különemű. Így tehát nem marad más hátra, minthogy a szereplő csúcsot alakítson, megspékelve a

lehető legtöbb poénal. De meg is teszi. Mondjuk.

Úgy tűnik, hogy a maga nemében minden film jó, csak itt elég felelőtlen eldönteni előre, hogy melyik az a nem. Mert nőnek férfi, férfinek pedig nő. Na, ezt össze lehet adni, bár nem számológéppel, hanem fejben. Női vagy férfi fejben. A haj ugyanúgy nő.

PODMANICZKY SZILÁRD

Kafka – táncszínpadon

Civialeba utazik a Szegedi Balett

Imre Zoltán azt mondja, az ő nemzedékének alapvető szellemi élménye Franz Kafka és műve; az 50-es, 60-as évek diákjai, fiatal értelmiségiek úgy hordozták magukkal a Kafka-köteteket, mint a mai gyerekek a völkmet. Divatja volt akkoriban Magyarországon, csakúgy, mint az egzisztencialistáknak. Most tehát nem kellett mást tennie a koreográfusnak, mint fölébreszteni az emlékeket. Újrólvasott persze néhány novellát, meg a Naplót, meg egyet, s mást a megszámlálhatatlanság, amit Kafkáról írtak...

Nem szeretnék a dolgok elébe vágni, az újonnan elkészült Imre-koreográfiáról lesz mód beszélni majd az ősszel; a Szegedi Balett első bemutatója ugyanis Kafka-est lesz, november 13-án, amikor is az Imre-mű mellett még két Kafka-adaptáció, egy új Juronics-koreográfia és Bozsik Yvette balettje kerül színre. Most hát legyen elég annyi: nem tudni, miféle, titkos úton-módon, de olyan Imre-balett született, amely az eddigiéhez hasonlítva sok tekintetben vonzóan újszerű mozgáselemekkel, egészségesen, hatásosan eklektikus stílusban, zárt, frappáns szerkezetben (dramaturg: Böhm György), adekvát képekben (díszlet, jelmez: Molnár Zsuzsa) idézi meg a századelő

Tegnap főpróba volt a Kisszínházban. Nem tévedés, a Szegedi Balett dolgozik a nyár közepén, ugyanis szombaton indulnak az olaszországi kisvárosba, Civialeba, ahol az idei közép-európai fesztiválon két előadással szerepelnek. Mint többször hírül adtuk már, Magyarországról három színházi produkciót hívott meg a fesztivál művészeti vezetője, George Tabori: Mészáros Tamás, Taub János és Imre Zoltán csapatai utaznak. Két szegedi táncszínházi produkciót láthat a nemzetközi közönség július 21-én és 22-én: ittjártakor Tabori úr választotta „kafkai” fesztiváljára Juronics Tamásnak az elmúlt szezonban bemutatott koreográfiáját, A képzelt órája címűt, s megrendelt Imre Zoltántól egy Kafka-ballettet; elkészült, s az itthoni főpróbán látottak alapján nem nehéz megjósolni az olaszországi ősbemutató sikerét.

Közép-Európáját. Prágáját. Kafkáját. Kafkát. Az életét, a művét. A közegét és a legszemélyesebb, belső világát. A

kafkai, a zsidó, a közép-európai zsidó, a közép-európai keresztény – az emberi örök ideiglenesség,

vándorlás-folyamat, az állandóan titokzatos lét táncszínházi kifejezése az új Imre-darab. Minden eszköze indokolt. És

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

egyenrangú, mint a kromatikus skála valamennyi hangja a tizenkét fokú hangrendszerben. (A koreográfia Alban Berg Lírikus szvitjének részleteire és zörejekre komponált.)

Nem tudni, hogy a fesztivál-szereplés, ez a nemzetközi kihívás, vagy a nosztalgikusan megidézett ifjúkori szellemi élmények, vagy az azóta is megőrzött különös érzékenység a „kafkai”, éteri, álomszerű, sokféleképpen meghatározható és pontosan sohasem definiálható világhoz, vagy mi más hatott az alkotóra; miféle indítékok, élmények, akaratok, invenciók, erők összegeződtek; tény, hogy nagy a valószínűsége, egyfajta megújulás kezdődik ezzel a „kafkai dologgal” Imre Zoltán művészetében.

Azt sem tudni, hogy az együttes ezt érzékeli-e, avagy a szezon utáni rövid pihenő használt, vagy a külföldi szereplés inspirált, vagy éppenséggel minden – tudás, erőnlét, érzékenység – összesség; tény, hogy a táncosok remekelnek.

Tény, hogy nem akárhányszor, nem akármivel fogják hírelni a közép-európai (szegedi) művészetet Civialeban.

SULYOK ERZSÉBET